

CULTURA

La internacionalització de l'obra de Gerard Vergés

En Gerard Vergés va ser l'autor de la traducció de tots els sonets de William Shakespeare al català. El poeta tortosí va poder plasmar tota una fita, una autèntica obra mestra, amb la intenció ben definida de fer sentir l'obra del famós dramaturg anglès en la llengua d'Ausiàs: d'una manera brillant i poètica, altament creativa. El seu domini del llenguatge era veritablement extraordinari, malgrat que sovint es prenien el gust de sentenciar que ell sabia català i no anglès. La seua capacitat d'adaptació idiomàtica va superar qualsevol barrera, en una traducció mereixedora del premi Crítica Serra d'Or de 1994, a la vegada que ha estat molt lloada per tot un seguit de bons coneixedors de l'obra de l'internacional dramaturg. El prologuista va ser un dels crítics literaris més prestigiosos de les lletres catalanes, el Dr. Sam Abrams, el qual va afirmar sense embuts que Vergés havia fet més que una mera traducció integral dels 154 sonets, ja que de fet ens apropava als fonaments conceptuals i artístics més profunds de la seua pròpia creació. Ens situem davant d'una obra clàssica de la traducció poètica en català, que el situa com a deixeble destacat d'una gran tradició que arrencava amb l'*Homer* de Carles Riba. El crític nord-americà reivindica que per Vergés el fet de versionar *Tots els sonets del dramaturg anglès* va ser una experiència de primera magnitud a tots els àmbits possibles, ja que lligava classicisme i modernitat, idearis que es nodreixen mútuament. En el rerefons, Vergés tenia en ment la dignificació total del

català, llengua literària de primera fila en la qual es podria llegir una de les obres més preuades de la literatura mundial. Vergés contribuïa a introduir el català al mapa literari internacional, com havien fet anteriorment Marià Manent o Agustí Bartra. Va ser una tasca majestuosa, aconseguida des de la perifèria cultural catalana, mitjançant un gegantí esforç i un evident talent poètic innat.

Vergés era un fervorós admirador de W. Shakespeare i de T.S. Eliot, la presència d'aquests dos genis en tot el seu quefer literari és omnipresent. Si *Lombra rogenca de la lloba* se situa a redós de l'ideari poètic de *The Waste Land* d'Eliot, la composició dels sonets del seu extraordinari poemari *Lliri entre cards* ens l'apropen de nou al Bard d'Stratford-upon-Avon. Si continuem amb el nostre recapte de conceptes i quefers, a la revista *Geminis* (1952-1961), Vergés i Massip inclogueren molts poemes traduïts, així com nombrosos articles dedicats a la traducció, entre els quals un sobre les traduccions d'Eliot de Carles Riba. El recapte pren forma...

El literat Ramón García Mateos traduïa tota l'obra vergesiana al castellà l'any 2005, en un recull que porta com a títol *La rats de la mandràgora*. Aquest professor i poeta de Salamanca, resident a Cambrils, aconseguia també una fita magnífica (usant el mateix símil anterior): apropar l'obra d'un dels grans poetes catalans de la centúria passada i principis de l'actual a la llengua de Cervantes. La seua feina va merèixer tota mena d'elogis, el mateix Gerard Vergés li agradava afirmar en boca plena que algun dels poemes havien guanyat en la versió traduïda, fet que òbviamment portaria a una discussió repetitiva. El concepte de "traduttore traditore" es posaria damunt la taula. En canvi: Traduir és posseir, un aforisme vergesià que ha fet fortuna.

Personalment, he gosat en diferents ocasions jugar amb l'adaptació lingüística de l'obra del mestre Vergés i aportar el meu granet d'arena, sentit i passional. El primer cop va arribar amb la traducció casolana de *Lombra rogenca de la lloba* sota el nom de *The reddish shadow of a female wolf*. Aquesta versió ha tingut gran fortuna, de fet, atès que ha estat inclosa en tota mena de referències de l'obra de Vergés i als diversos portals en línia que difonen la seua obra. A la vegada, el poeta em va regalar una enquadernació magnífica amb l'esmentada traducció, i l'editor calero Jaume Llambrich en va fer una edició reduïda que conservo

amb gran estima. El poeta me la va comentar en notables ocasions, fet que em va encoratjar a la realització d'un segon treball, aquest cop la traducció de *Long play per una ànima trista*, que rebia el nom de *Long play for a sad soul*, la qual va veure la llum per la diada de sant Jordi del 2015, gentilesa de l'AMPA de l'institut on treballa, gràcies a la passió literària i vergesiana del llavors president Ricardo Gascón.

Ladmirat amic Gerard Vergés "*volia morir dolça-ment com les acàcies, que arriba l'abril i ja no rebroten*", justament li havia arribat el seu abril l'any abans. Uns dies abans del seu traspàs, es publicava el seu darrer poemari, *El jardí de les delícies*, edició de la qual no va poder gaudir. Sortia en versió trilingüe, amb les traduccions pertinents a l'anglès i al castellà dels esmentats Sam Abrams i Ramón García Mateos. Novament podem gaudir de la seua musicalitat amb sons diversos de dos llengües occidentals que el poeta coneixia molt bé. Suposava un pas més, i que no sigui el darrer, en la necessària internacionalització d'un dels millors poetes dels que es fan i es desfan.

